

«Концесією є дозвіл, наданий з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування юридичній або фізичній особі (суб'єкту підприємницької діяльності) на платне строкове виконання певних публічних функцій на засадах публічно-приватного партнерства шляхом створення (будівництва) чи реконструкції й подальшого управління (експлуатації) об'єкта концесії та/або здійснення виключного виду господарської діяльності на основі делегованих повноважень і концесійного договору та під контролем концесіодавця».

«Договір концесії за цим Законом (концесійний договір) – договір відповідно до якого уповноважений орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування (концесіодавець) делегує на платній та строковій основі суб'єкту підприємницької діяльності (концесіонеру) повноваження створення (будівництва) чи реконструкції й подальшого управління (експлуатації) об'єкта концесії та/або здійснення виключного виду господарської діяльності з метою задоволення громадських потреб, а також здійснює контроль виконання, при цьому право власності на об'єкт концесії залишається за концесіонером, а концесіонер бере на себе право і обов'язок реалізації відповідних повноважень під майнову відповідальність та можливий підприємницький ризик, при цьому концесіонеру надається право володіння і користування об'єктом концесії».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Медведєва О.А. Концесія як правова форма використання державного майна у господарській діяльності недержавними суб'єктами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / О.А. Медведєва; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2005. – 17 с.
2. Коритко Л.Я. Правове регулювання діяльності торговельних суб'єктів господарювання Східної Галичини та Буковини у складі Австро-Угорщини / Л.Я. Коритко // Вісник господарського судочинства. – 2008. – № 3. – С. 142 – 147.
3. Коритко Л.Я. Характеристика засобів регулюючого впливу та контролю Австрійської держави за діяльністю суб'єктів господарювання (друга половина XIX — початок XX ст.) / Л.Я. Коритко // Вісник господарського судочинства. – 2009. – № 2. – С. 112 – 117.
4. Таль Л.С. Концессионные договоры городских общественных управлений / Л.С. Таль. – Пг.: Общественная польза, 1915. – 69 с.
5. Бутковский В. Иностранные концессии в народном хозяйстве СССР / В. Бутковский. – М.-Л.: Госиздат, 1928. – 123 с.
6. Мельник О.Ю. Концесійні угоди: досвід правового регулювання в СРСР / О.Ю. Мельник // Вісник господарського судочинства. – 2002. – № 2. – С. 219 – 224.
7. Гражданский кодекс РСФСР с постанейно-систематизированными материалами. – М.: Юрид. изд-во НКЮ РСФСР, 1925. – 585 с.
8. Мамутов В.К., Чувпило О.О. Господарче право зарубіжних країн: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Київ: Ділова Україна, 1996. – 352 с.
9. Гайдак Л. Концесія – способ утолить голод. Инвестиционный // Голос України. – 1999. – № 22. – С. 2-3
10. Матвеев В. Полезные ископаемые и многое другое // Голос України. – 1999. – № 16 – С. 2 –3.
11. Варнавский В.Г. Концептуальные экономические и правовые основы концессионной деятельности // www.irex.ru/publications/polemika/13/varnavsky/html
12. Ведель Ж. Административное право Франции. – М., 1973. – С.166-167.
13. Бахуринська М.М. Правові засади концесії земельної ділянки за законодавством України: дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / М.М. Бахуринська; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2007. – 210 с.
14. Про концесії : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 997–XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 372.
15. Богуславский М.М. Международное частное право: учебник / М.М. Богуславский.– 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 416 с.
16. Зельдіна О.Р. Теоретичні аспекти спеціального режиму господарювання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право» / О.Р. Зельдіна; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк, 2007. – 35 с.

УДК 346.12: 339.166.5+347.211

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Коваль І.Ф., д.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу ДонНУ

Коровінська Г.І., юрист ТОВ «Автотрансдон»

Коваль І.Ф., Коровінська Г.І. Напрями розвитку права інтелектуальної власності в Україні

У статті досліджено основні напрями розвитку права інтелектуальної власності. Виокремлюється основні тенденції такого розвитку. Перший напрям розвитку пов'язується із наявністю різних підходів до місця права інтелектуальної власності у системі права України. Другий напрям розвитку права інтелектуальної власності проявляється в удосконаленні судової форми захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. Обґрунтовується необхідність створення окремих спеціалізованих ланок з розгляду спорів з права інтелектуальної власності в системі господарських судів. Третій напрям пов'язаний з особливостями охорони об'єктів інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Четвертий напрям пов'язується з особливостями та необхідністю забезпечення правових і організаційних умов для створення інноваційної продукції, виробленої із використанням нових технологій, процесів, охоронюваних в режимі об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, судова форма захисту, використання, конкурентоздатність, інновації.

Коваль І.Ф., Коровінська Г.І. Направления развития права интеллектуальной собственности в Украине

В статье исследуются основные направления развития права интеллектуальной собственности. Выделяются основные тенденции такого развития. Первое направление развития связано с существованием разных подходов к месту права интеллектуальной собственности в системе права Украины. Второе направление развития права интеллектуальной собственности связано с совершенствованием судебной формы защиты прав на объекты интеллектуальной собственности. Обосновывается необходимость создания отдельных специализированных звеньев по рассмотрению споров о праве интеллектуальной собственности в системе хозяйственных судов. Третье направление связано с особенностями охраны объектов интеллектуальной собственности в сети Интернет. Четвертое направление связано с особенностями и необходимостью обеспечения правовых и организационных условий для создания инновационной продукции, изготовленной с использованием новых технологий, процессов, охраняемых в режиме объектов интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: право интеллектуальной собственности, судебная форма защиты, использование, конкурентоспособность, инновации.

Koval I., Korovinska G. The development trend of the intellectual property law in Ukraine

The basic directions of development of the intellectual property law are investigated in the article. Authors consider 4 basic tendencies. The first direction of the development is related to existence of several concepts concerning the place of the intellectual property law in the Ukrainian law system. The second direction is related to the judicial form's improvement of protection of rights on the objects of intellectual property. The necessity of creation of the separate specialized courts that try an intellectual property cases is proved. The third direction is related to the features of protection of objects of intellectual property in the Internet. Fourth direction is related to the features and necessity of providing of legal and organizational terms for creation of the innovative products, made with the use of NT, processes, which protected in the mode of objects of intellectual property.

Key words: the intellectual property law, judicial form of protection, free use, ability to compete, innovation.

Постановка проблеми. Під впливом глобалізації і постійного ускладнення економічних відносин кардинально змінюються підходи держави на шляху забезпечення сталої прогресивної динаміки розвитку національного господарства. Пріоритетним стає створення належних умов для його інноваційного спрямування, яке ґрунтується на активному впровадженні у сферу виробництва і обслуговування нових інтелектуальних розробок, технічних нововведень, серед яких значна частина має режим об'єктів права інтелектуальної власності. Позитивний досвід соціально-економічного розвитку країн із сформованими інноваційними системами переконливо свідчить про те, що саме процеси комерційного використання об'єктів інтелектуальної власності, залучення виключних прав на ці об'єкти до економічного обороту здатні забезпечити основу для стабільного й успішного господарювання в умовах відкритого ринку і жорсткої конкуренції, подолання негативних кризових явищ в господарській сфері. З огляду на такі обставини в сучасних умовах значно актуалізуються питання, пов'язані з аналізом і оцінкою стану розвитку права інтелектуальної власності в Україні та виробленням на цій основі науково обґрунтованих напрямів його подальшого удосконалення. Високий ступінь динамічності процесів, що відбуваються у сфері інтелектуальної власності, зумовлює необхідність визначення чітких перспектив розвитку цього правового явища, які є бажаними для держави і суспільства з позиції забезпечення впорядкованості, стабільності, стійкості, спрямованості у потрібне русло відносин інтелектуальної власності. При цьому у процесі такого прогностичного дослідження важливо враховувати різні аспекти права інтелектуальної власності, розглядаючи його як відповідну сукупність правових норм, форму вираження таких норм (законодавство про інтелектуальну власність), реальні суспільні відносини, що складаються у цій сфері і становлять предмет правового регулювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика права інтелектуальної власності представлена широким колом теоретичних і практичних питань, які ґрунтовно висвітлюються в науковій літературі багатьма вітчизняними науковцями, серед яких Р.С. Еннан [1], Н.С. Кузнецова [2], О.П. Орлюк [3], О.А. Підпригора [4], М. Ю. Потоцький [5], Р.Б. Шишка [6] та ін. Водночас на тлі численних досліджень у зазначеній сфері не втрачає актуальності питання визначення перспективних напрямів розвитку права інтелектуальної власності, які мають стати ключовими орієнтирами для законодавця, учасників економічних відносин у сфері інтелектуальної власності, правозастосовчих органів, призначених забезпечувати захист прав й інтересів правовласників та інших управомочених суб'єктів.

Метою статті є визначення основних напрямів розвитку права інтелектуальної власності в Україні у найближчій десятирічній перспективі та обґрунтування шляхів їх забезпечення.

Результати дослідження.

Аналіз соціально-економічної дійсності, яка складається у сфері інтелектуальної власності (далі - ІВ), системи законодавчих актів, що регулюють відносини у цій сфері, практики його застосування, теоретичних висновків і положень, розроблених юридичною і економічною наукою, дає підстави виокремити наступні пріоритетні для нашої держави напрями розвитку права ІВ.

Перший напрям розвитку права ІВ пов'язаний із формуванням теоретико-правових засад для повноцінного і адекватного правового регулювання відносин у сфері ІВ. Важливою умовою досягнення цієї мети є обґрунтування в юридичній науці і реалізація в законодавчій площині місця права ІВ як відособленої сукупності правових норм в системі права України. Загалом, слід констатувати, що у вітчизняній правовій доктрині питання «розташування» права ІВ в межах галузевої диференціації національного права належить до складних і недостатньо досліджених. Такий стан зумовлений існуванням цілої низки об'єктивних і суб'єктивних чинників, які стримують однозначне вирішення зазначеного питання. Це, зокрема, порівняно невеликий досвід нормотворчості у сфері регламентації відносин інтелектуальної власності, невиправдана розрізненість нормативних положень за чималою кількістю законодавчих актів, недостатній рівень розвитку і сприйняття в суспільстві відповідних економічних відносин у цій сфері тощо. У науковому середовищі сформовано три основні підходи до галузевої приналежності права ІВ, а саме: 1) самостійна комплексна галузь права, яка перебуває у стадії формування і становить сукупність правових норм, що регулюють різногалузеві суспільні відносини, пов'язані зі створенням об'єктів права інтелектуальної власності, а також набуттям, здійсненням і захистом прав на ці об'єкти (Р.С. Еннан [1, с. 10]); 2) міжгалузевий, комплексний правовий інститут, що об'єднує норми, які регламентують цивільні, адміністративні, інші різногалузеві відносини у сфері створення, оформлення, використання об'єктів інтелектуальної власності (І.Г. Запорожець [7, с. 7]); 3) підгалузь цивільного права – найбільш поширений та підкріплений Цивільним кодексом України підхід (Н.С. Кузнецова) [2, с. 64].

Аналіз чинної нормативно-правової бази, яка складає основу правового регулювання відносин ІВ, дає можливість стверджувати, що сучасний законодавець також остаточно не визначився із місцем всієї сукупності правових норм, яка утворює право ІВ, в системі національного права. Про це свідчить, зокрема, широка розпоршеність нормативних положень у зазначеній сфері серед законодавчих актів різної галузевої приналежності, застосування різногалузевих засобів і методів правового регулювання однорідних відносин у сфері ІВ, фрагментарна регламентація відносин ІВ. Фактично запроваджуються початкові кроки у створенні необхідних правових умов для виокремлення права ІВ у певний структурний елемент об'єктивного права. При цьому формуючи юридичну матерію, законодавець виходить частіше із необхідності вирішення окремих суспільно важливих питань, не завжди усвідомлюючи природу відносин, які піддаються нормативній регламентації, і відповідно характер правового інструментарію, який є адекватним цій природі.

Місце права ІВ має визначатися з урахуванням предметної особливості цього правового утворення, яка має суттєву специфіку, обумовлену, насамперед, нематеріальною природою об'єкта ІВ, його творчим походженням. Така властивість результатів інтелектуальної діяльності автоматично накладає свій відбиток на весь механізм правового регулювання відносин, які складаються у сфері набуття, здійснення і захисту прав на об'єкти ІВ. При цьому різномірний склад об'єктів ІВ, який представлено їх поділом на об'єкти авторського права і об'єкти права промислової власності, призводить, у свою чергу, до виникнення різногалузевих правовідносин у сфері реалізації прав ІВ на зазначені види об'єктів, що зумовлено різним характером, призначенням і сферою застосування результатів інтелектуальної діяльності у духовній та науково-технічній сферах. Так, відносини, які складаються з приводу реалізації особистих немайнових і майнових прав на твори науки, літератури, мистецтва, набувають переважно форми цивільних правовідносин. Натомість, правові зв'язки, що виникають у сфері використання об'єктів промислової власності, мають, як правило, господарсько-правовий характер [8, с. 110-111].

Характеристика методу правового регулювання відносин ІВ пов'язана із юридичним інструментарієм, що призначений регулювати суспільні відносини у сфері ІВ. Такий інструментарій поєднує в собі у різній комбінації як диспозитивні, так й імперативні засади, залежно від сутності відносин ІВ, які піддаються правовому впливу, підстав їх виникнення, характеру зв'язку прав та обов'язків учасників правовідносин ІВ, змісту інтересів, що опосередковуються при реалізації цих відносин. Так, диспозитивне регулювання більшою мірою притаманно реалізації авторських прав на твори науки, літератури і мистецтва. Разом з тим переважно на імперативних засадах ґрунтується регламентація порядку отримання патентів, свідочить тощо. Значна частина відносин щодо об'єктів промислової власності регулюється шляхом застосування і дозволів і зобов'язань. Тому місце права ІВ як певним чином організованої сукупності правових норм в системі права має визначатися з урахуванням, по-перше, сутності (природи) суспільних відносин, які складаються у цій сфері (предмет права ІВ), і, по-друге, характеру прийомів і засобів правового впливу на відносини ІВ (метод права ІВ).

Спираючись на розроблені теорію права і галузевими юридичними науками вихідні засади про предмет і метод правового регулювання, можна дійти висновку про відсутність на сучасному етапі достатніх об'єктивних підстав для виокремлення самостійної галузі права – права ІВ. При цьому слід зауважити, що ця проблема, безумовно, вимагає окремої більш ґрунтовної розробки, утім для мети даного дослідження доцільно обмежитися наступними аргументами. Так, по-перше, навряд чи можливим є вироблення єдиного специфічного методу правового регулювання всіх видів суспільних відносин у сфері ІВ з огляду на різноманітність результатів інтелектуальної діяльності, принципів і умов їх правової охорони, сфер використання тощо. По-друге, відсутні й причини констатувати неможливість врегулювання зазначених відносин нормами існуючих галузей права, нездатність останніх здійснити адекватний правовий вплив на такі відносини. Навпаки, уявляється, що саме наявність в системі відносин ІВ зв'язків різної галузевої природи вимагає застосування до них юридичного інструментарію тих галузей права, які відповідають цій природі (наприклад, у сфері авторського права домінуючим є цивільно-правове регулювання, у сфері промислової власності – господарсько-правове).

Розглядаючи питання про можливість кваліфікації права інтелектуальної власності як комплексної галузі права (перша позиція), потрібно враховувати той факт, що у правовій системі, дійсно, існують певні утворення, яким властивий комплексний характер. Утім навряд чи обґрунтованим є визнання за ними статусу галузі права. Відомо, що у процесі комплексного правового регулювання не відбувається перетворення норм одного галузевого виду в інший, інакше ідея комплексності з появою нової якості втрачала б сенс. Це означає, що за умови комплексності галузь права як нова правова категорія, яка вимагає наявності власного унікального предмета й методу правового регулювання, не створюється, тобто статус галузі права виключає її комплексність.

Другий напрям розвитку права ІВ пов'язаний із удосконаленням захисту прав на об'єкти ІВ, а саме судової форми захисту. Перспективність цього напрямку обумовлена низкою обставин. Судова форма захисту є однією з основних форм юрисдикційного захисту прав, адже, як передбачено ст. 55 Конституції України, кожна особа має право на захист прав у судовому порядку, а відповідно до ст. 124, юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі [9]. Важливо констатувати також тенденцію до збільшення кількості і складності спорів про захист прав ІВ [10]. Крім того специфіка порушень прав ІВ вимагає спеціального порядку розгляду справ, в тому числі залучення до кола осіб, що розглядають судові спори, суддів-фахівців у галузі науки і техніки. Особливостями характеризуються також докази у справах про захист прав ІВ, зокрема, у більшості справ обов'язковим є призначення експертизи, застосування оперативних заходів щодо забезпечення позовів.

Виходячи із зазначеного, а також враховуючи існуючий «конфлікт» між цивільною, господарською і адміністративними юрисдикціями, вбачається перспективним у найближчому майбутньому створення окремих спеціалізованих ланок, які мають здійснювати правосуддя щодо захисту прав ІВ. Досвід зарубіжних країн з питань визначення судової юрисдикції у сфері ІВ свідчить про відсутність єдиного універсального підходу до вирішення цього питання [11, с. 30]. При цьому виразною є тенденція до виокремлення, з різним ступенем самостійності, судових органів, які спеціалізуються на вирішення даних категорій справ.

Практика запозичення зарубіжного досвіду, в тому числі у досліджуваній сфері, має важливе значення, утім вимагає ретельного аналізу особливостей судової системи кожної країни. Так, наприклад, у Російській Федерації створено Суд з інтелектуальних прав, котрий визначено як спеціалізований арбітражний суд, що розглядає в межах своєї компетенції справи зі спорів, пов'язаних із захистом інтелектуальних прав, як суд першої і касаційної інстанцій [12]. Розгляд справ у першій інстанції здійснюється колегіальним складом суддів. У касаційному порядку справи розглядаються президією (при перегляді справ, розглянутих спеціалізованим судом як першою інстанцією) або колегіальним складом суддів (при перегляді справ, розглянутих арбітражними і апеляційними арбітражними судами). Як суд першої інстанції Суд з інтелектуальних прав розглядає справи про: оспорування нормативних правових актів органів виконавчої влади, які зачіпають права та законні інтереси заявника в області правової охорони результатів інтелектуальної діяльності й засобів індивідуалізації; надання або припинення правової охорони результатів інтелектуальної діяльності й засобів індивідуалізації; оспорування ненормативних правових актів, рішень, дій, бездіяльності Роспатенту; оспорування рішень антимонопольного органу про визнання недобросовісної конкурентної дії, пов'язаних із набуттям права на засоби індивідуалізації; встановлення праволодільця; визнання недійсним патенту, рішення про правову охорону товарного знаку; дострокове припинення правової охорони товарного знаку внаслідок його невикористання. Окреслений перелік спорів розглядається незалежно від суб'єктного складу їх учасників (суб'єкти підприємницької діяльності, громадяни). На рівні касаційної інстанції зазначений спеціалізований суд розглядає справи, які вирішені ним у першій інстанції, а також справи про захист інтелектуальних прав, що розглянуті арбітражними судами за першою інстанцією, арбітражними апеляційними судами.

Наведені правові засади діяльності суду з інтелектуальних прав свідчать, що російський варіант судової спеціалізації у сфері права ІВ характеризується наступними рисами: по-перше, спеціалізований суд утворено в системі арбітражних судів; по-друге, суб'єктний склад спорів, які становлять предмет підвідомчості зазначеного суду, не обмежується суб'єктами підприємницької діяльності (тобто обрано лише предметний критерій – відносини у сфері інтелектуальної власності); по-третє, передбачено розділ спорів у сфері інтелектуальних прав на дві групи: а) справи про існування права і б) справи про порушення права. До першої групи належать здебільшого справи за участю Роспатенту, антимонопольних органів, у тому числі щодо оскарження їхніх рішень (спеціалізований суд розглядає ці справи як перша інстанція, апеляція ж за цими справами не передбачена взагалі, а касаційні скарги розглядатимуться президією спеціалізованого суду). Друга категорія справ буде вирішуватись у першій та другій інстанції «звичайними» арбітражними й арбітражними апеляційними судами, а їхній касаційний розгляд – колегією спеціалізованого суду.

Виходячи з наведеного, можна стверджувати, що в Російській Федерації запроваджено фактично часткову судову спеціалізацію у сфері захисту інтелектуальних прав, адже значна частина цих спорів продовжуватиметься розглядатися існуючими арбітражними судами. Такий підхід обумовлено, напевно, тією обставиною, що створений в Російській Федерації спеціалізований суд не має традиційної структурної територіальної системи й розташований лише в Москві, що, враховуючи великі територіальні межі цієї країни, фактично ускладнило або взагалі унеможливило б реалізацію принципів доступності й реальності захисту в цій сфері.

З огляду на зазначене, вбачається, що ідея створення окремого суду з розгляду справ ІВ в Україні є доцільною та обґрунтованою. Її практична реалізація буде сприяти розвантаженню існуючих судів та формуванню єдиної судової практики захисту прав на об'єкти ІВ. Утім в процесі побудови моделі спеціального суду потрібні початкові кроки щодо забезпечення такої судової спеціалізації, які можуть бути реалізовані шляхом створення судових ланок (колегій, палат тощо) в системі цивільних і господарських судів, які розглядатимуть, відповідно, цивільні і господарські спори у сфері ІВ.

Третій напрям еволюції права ІВ пов'язаний із розвитком та ускладненням інформаційних технологій і інтернет-середовища. Формування «кіберпростору» створило цілий комплекс проблем, пов'язаних із забезпеченням процесів виявлення, доведення порушень прав на об'єкти ІВ, зокрема фіксації доказів, фактів неправомірного використання об'єктів ІВ, плагіату тощо у мережі Інтернет, а також проблем, що зумовлені територіальними й часовими межами реалізації права на захист. З метою врахування цієї специфіки в Україні розроблено законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет», що є позитивним кроком на шляху боротьби з порушеннями у мережі Інтернет. Ним запропоновано порядок та коло суб'єктів, які забезпечують оперативний захист у разі порушення авторського права чи суміжних прав у мережі Інтернет [13]. Разом з тим залишається невирішеним питання щодо захисту прав ІВ у разі їх порушення за межами України, не отримали ґрунтовної розробки превентивні заходи щодо викриття порушень у цій сфері.

Подальше удосконалення правового регулювання відносин у сфері використання об'єктів ІВ в мережі Інтернет має відбуватися з урахуванням інтересів усього кола учасників цих правовідносин – правласників, споживачів інтернет-послуг, держави та суспільства. З огляду на це перспективним є такий підхід, який дозволить, з одного боку, економічно мотивувати авторів і правласників до створення та

публічного представлення нових об'єктів ІВ, а, з іншого – забезпечити доступ суспільства до цих об'єктів та їх широке використання, а також отримання державою податкових надходжень і інших зборів від комерційної діяльності у сфері використання об'єктів ІВ. Вже сьогодні за прикладом зарубіжних систем (Lexis.com, Brill, West Law) намагаються створити прозорі механізми отримання згоди та сплати авторської винагороди за розміщення та будь-яке використання об'єктів ІВ в мережі Інтернет шляхом створення масштабних ресурсів, призначенням яких є лише оплатне користування об'єктами ІВ. У свою чергу, безоплатне використання об'єктів права ІВ дозволяється лише у «випадках вільного користування», що забезпечується відповідними заходами та неможливістю отримати доступ до таких об'єктів ІВ в мережі Інтернет безкоштовно. Посилання на таке положення має також і ст. 21-25 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [14]. Але в сучасних умовах практично неможливо забезпечити таке «вільне користування» у виключних випадках, у зв'язку із великою кількістю випадків піратства у мережі Інтернет.

Наступний напрям розвитку права ІВ пов'язаний із забезпеченням економічних і правових умов для створення інноваційного типу економіки. Відомо, що здійснення інноваційної діяльності, через високі показники економічної доцільності й корисності її результатів, дозволяє на більш якісному рівні забезпечувати науково-технічне оснащення виробництва і створення конкурентоздатної продукції. Визначальною характеристикою такої економіки є виробництво і реалізація інноваційної продукції, тобто товарів, робіт, послуг, які виробляються, виконуються, надаються із застосування нових технологій, процесів, розробок, охоронюваних в режимі об'єктів права ІВ. Загальновизнаним є розуміння того, що в основі інноваційної діяльності лежить трансформація об'єктів права ІВ з нематеріального результату інтелектуальної діяльності в новий чи удосконалений технологічний процес або продукт, впроваджений у виробництво. В економічному розумінні інновація, будучи нововведенням, визнається умовою успішного виробництва. За своєю сутністю вона органічно поєднує ринкову і науково-технічну новизну, які тісно пов'язані між собою, при цьому науково-технічний аспект новизни стає економічним фактором, коли нововведення втілюється у новий продукт, що має ринковий попит [15, с. 10]. Розрізняючи поняття «винахід» і «інновація», Й. Шумпетер зазначав, що винахід – це ідея, що є корисними для бізнесу, але не обов'язково використовуються, а інновація – комерційне впровадження нової продукції чи нових засобів виробництва [16, с. 71].

Підвищений інтерес держави в збільшенні ефективності діяльності виробників, які створюють і практично впроваджують нові конкурентоздатні розробки і рішення, що відповідають ознакам інновацій, зумовлює встановлення спеціального набору засобів державного регулювання цієї діяльності. Останні запроваджуються з метою стимулювання і підтримки інноваційних процесів за рахунок, зокрема, пільг, безвідсоткового кредитування тощо. Натомість з огляду на низьку активність суб'єктів господарювання у залученні майнових прав ІВ до виробничої діяльності, гостроти набуває проблема стимулювання, заохочування таких суб'єктів до впровадження цих процесів і легалізації отриманих доходів. Йдеться про закріплення на законодавчому рівні та реальне надання відповідних пільг, гарантій, стимулів, які заохочуватимуть виробників до модернізації виробництва й створення нових й технологічно оснащених підприємств. Реалізація таких засобів значно покращить рівень економіки та соціально-економічного розвитку держави, а також підвищить престиж нашої країни на міжнародному рівні та, відповідно, дасть змогу зрости індексу «глобальної конкурентоспроможності» України і піднятися з 89-ого місця серед 133 країн за 2010-2011 рр. до більш високих позицій (наразі спостерігається лише тенденція зниження, адже у 2009-2010 рр. Україна посіла 72 місце). Масою сподівання, що у найближчі 10 років також з'явиться тенденція до підвищення місця України у рейтингу за підіндексом «інновації», адже станом на 2010-2011 рр. Україна посіла лише 63 місце [17].

Висновки. Таким чином, вищеведене свідчить, що для підвищення ефективності правового регулювання відносин у сфері ІВ відповідно до викликів і вимог сьогодення подальший розвиток права ІВ доцільно пов'язувати із забезпеченням системного і якісного формування законодавчої бази у цій сфері з урахуванням специфіки предмета і метода права ІВ; удосконаленням інституціональних основ судового захисту прав на об'єкти ІВ; поширенням інформаційних технологій і забезпеченням інтересів усіх учасників інтернет-середовища; створенням умов для активізації комерційного використання результатів інтелектуальної діяльності у процесі виробництва і реалізації інноваційної продукції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Еннан Р. Права на результати інтелектуальної діяльності: зміст та сутність / Р. Еннан // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. – № 6. – С. 10-16.
2. Кузнецова Н.С. Гражданско-правовые аспекты совершенствования законодательства об интеллектуальной собственности / Н.С. Кузнецова // Альманах цивилистики: сборник статей. Вып. 2; под ред. Майданика Р.А. – К.: Алерта; КНТ; Центр учебной литературы, 2009. – 384 с.
3. Орлюк О. Интеллектуальная собственность в Украине: досвід, законодавство, проблеми, перспективи / О. Орлюк // Право України. – 2011. – № 3. – С. 4-19.
4. Підпригора О. Право інтелектуальної власності і новий Цивільний кодекс України / О. Підпригора // Вісник Академії правових наук України. — 2003. — № 2 (33) — № 3 (34). — С. 399—413.
5. Потоцький М. Місце прав на результати інтелектуальної діяльності у системі абсолютних прав / М. Потоцький // Підприємство, господарство і право. — 2007. — № 11. — С. 82—86.
6. Шишка Р. Б. Охорона прав суб'єктів інтелектуальної власності у цивільному праві України : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Р. Б. Шишка; Національний університет внутрішніх справ. — Х., 2004. — 468 с.
7. Запорожець І.Г. Адміністративно-правові засади управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук.: спец. 12.00.07 / І.Г. Запорожець; Харківський національний університет внутрішніх справ МВС України. – Харків, 2006. – 18 с.
8. Коваль І.Ф. Господарсько-правове регулювання відносин у сфері промислової власності: Монографія / І. Ф. Коваль. – Донецьк: Юго-Восток, 2013. – 640 с.
9. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
10. Суди загальної юрисдикції Судова статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://court.gov.ua/sudova_statystyka/
11. Бочарова Н. Специализированные суды по вопросам интеллектуальной собственности: аргументы «PRO» и «CONTRA» в современных международных дискуссиях / Н. Бочарова // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. – № 6. – С. 19-34.
12. О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в связи с созданием в системе арбитражных судов Суда по интеллектуальным правам: Федеральный закон от 8.12.2011 г. № 422-ФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&prevDoc=102016769&backlink=1&nd=102301164>
13. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» (обговорення тривало до 12 січня 2014 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/normative_acts.html
14. Про авторське право та суміжні права: Закон України в редакції від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №43. – Ст. 214.
15. Великий Ю. В. Инновационный процесс как фактор социально-экономического развития / Ю. В. Великий // Економіка, фінанси, право. – 2011. – №4. – С. 10-13.
16. Чухно А. Шумпетер Й. – засновник еволюційної економічної теорії / А. Чухно // Економіка України. – 2007. – №7. – С. 65-73.
17. Український інститут науково-технічної та економічної інформації Інноваційна спроможність та технологічна готовність української економіки у міжнародних порівняннях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uinei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=432